

УДК 378.013.42.091.212-054.6

Олена Білик, Аліна Борисова

Харківська державна академія культури, Харківський державний університет харчування і торгівлі, Україна

**ПРОФЕСІЙНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
У ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

Olena Bilyk, Alina Borysova

Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv State University of Food Technology and Trade,
Ukraine

**PROFESSIONAL SOCIALIZATION OF
INTERNATIONAL STUDENTS IN EDUCATIONAL AND
CULTURAL ENVIRONMENT OF A HIGHER
EDUCATIONAL INSTITUTION**

Вища освіта виступає не лише засобом формування системи професійних знань, а й підґрунтям соціального і культурного життя особистості, засобом залучення людини до соціальної діяльності. Професійна соціалізація є важливим соціальним процесом сучасної вищої школи. На думку В. Клименка, «професійна соціалізація включає, з одного боку, професійне становлення і розвиток особистості, з іншого боку, представляє процес соціального становлення індивіда, засвоєння ним соціального досвіду, цінностей, норм, зразків поведінки з наступним відтворенням в ході трудової діяльності» [1]. Важливість дослідження професійної соціалізації іноземних студентів обумовлена значущістю цього процесу в їхньому професійному розвитку.

Професійну соціалізацію як результат професійного навчання студентів досліджували: Г. Зарковський, Е. Зеєр, В. Зінченко, В. Клименко, О. Конопкіна, А. Крилова, С. Макарова, А. Мудрик, Д. Ошаніна, М. Ромм, В. Сластьонін, В. Шадрікова та ін. Різні аспекти соціалізації іноземних студентів вивчали: К. Буракова, Н. Грищенко, Дін Сінь, І. Зозуля, Д. Порох, О. Резван, Сін Чжефу, В. Стрельцова, Ху Жунсі та ін.

Враховуючи специфіку іноземних студентів як суб'єктів освітнього процесу, пропонуємо виокремити такі аспекти їхньої соціалізації: міжкультурний та професійний. Міжкультурна соціалізація передбачає активне засвоєння іноземними студентами необхідних для навчання та життєдіяльності у новому освітньо-культурному середовищі та

соціокультурному просторі знань, навичок, основних норм поведінки, системи цінностей інокультурного соціуму. Вона є підґрунтям для їхньої професійної соціалізації, її контекстом, спрямовує професійну соціалізацію. Під час навчання іноземні студенти набувають необхідної професійної компетентності, опановують норми професійної субкультури, відбувається формування їхньої професійної ідентичності. Тому особливого значення набуває саме професійний аспект соціалізації в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу (ВНЗ).

Професійна соціалізація іноземних громадян є вторинною соціалізацією, яка пов'язана з побудовою їхніх індивідуальних освітніх і соціалізаційних траєкторій, що враховують проблемні моменти під час перебування іноземних студентів у освітньо-культурному середовищі ВНЗ: вступ до ВНЗ, перша сесія, проходження виробничих практик, підготовка дипломних робіт та їх захист. Професійна соціалізація має дві сторони: є процесом входження іноземного студента в професійне середовище, засвоєння ним професійної культури; а також є процесом реалізації професійної діяльності, професійного розвитку і самовдосконалення.

Оскільки соціалізація іноземців у освітньо-культурному середовищі ВНЗ реалізується, перш за все, як соціально контрольована соціалізація, тобто як соціальне виховання, необхідно визначитися із результатом цього процесу. У межах соціальної педагогіки в останні роки все більшої популярності набуває розгляд як результату соціального виховання поняття «соціальність», яке А. Рижанова визначає так: «Мета соціального виховання – ієрархія соціальних цінностей, соціальних якостей, соціальної поведінки – та соціально-виховний результат – прояв індивідуального позитивно-творчого ставлення до соціального буття, зокрема до сімейного, етнічного, релігійного, глобального тощо» [2, с. 14].

Рівень професійної соціальності іноземних студентів визначають, перш за все, за допомогою форм контролю (заліки, іспити, курсові, контрольні роботи, бакалаврські та магістерські роботи, практики). Показниками професійної соціальності можуть стати: засвоєні професійні цінності, набуті професійні якості, що містять знання, уміння та навички, здатність реалізувати суб'єкт-суб'єктні відносини в професійній діяльності.

Особливу роль у процесі професійної соціалізації відіграють викладачі як суб'єкти освітнього процесу, їхній професіоналізм і педагогічна майстерність стають вирішальними чинниками успішності професійної соціалізації іноземних студентів. Для досягнення соціального ефекту необхідна цілеспрямована діяльність щодо підготовки викладачів до взаємодії з іноземними студентами. Тому і потрібна програма, спрямована на підвищення рівня міжкультурних знань працівників ВНЗ, яка дасть можливість нейтралізувати більшість проблем, що виникають у іноземців у процесі міжкультурної взаємодії із представниками українського соціуму,

підвищити рівень задоволення іноземних студентів соціальними умовами навчання та перебування в Україні.

У процесі мовної підготовки іноземних студентів необхідно орієнтуватися на практичні вимоги освітнього процесу та на реальні потреби конкретних іноземних студентів. Саме тому важливо на заняттях із мови акцентувати на таких аспектах: створювати комунікативні ситуації, максимально наближені до реальних потреб іноземних студентів у освітньо-культурному середовищі ВНЗ та в соціокультурному просторі України; враховувати етнопсихологічні, національно-культурні та особистісні характеристики іноземних студентів; стимулювати їхню мотиваційну сферу; формувати пізнавальну активність; розвивати навички самостійної навчальної та наукової роботи.

Іноземні студенти незавжди є достатньо підготовленими до самооцінки своїх знань, а також щодо оцінювання рівня знань у системі української вищої освіти. Стикаючись постійно в освітньому процесі із необхідністю адекватної оцінки власних знань, іноземці потребують належної організації цього контролю, що допоможе їм краще зрозуміти критерії оцінювання, забезпечить ефективне засвоєння знань, належний професійний та особистісний розвиток.

Більшість іноземних студентів, на жаль, на початковому етапі не мають необхідних навичок самостійної організації навчальної діяльності. Вони, особливо на молодших курсах, не готові конспектувати лекції, оскільки не володіють мовою навчання на такому рівні, щоб виконувати ці дії. Саме тому необхідно освітній процес забезпечувати навчально-методичними посібниками, які містять стислий виклад теоретичного матеріалу, готують іноземних студентів до сприйняття та осмислення його під час лекційних занять. Ефективним є також створення дистанційних курсів, які містять теоретичний матеріал з перекладом найскладніших моментів англійською або рідною мовою студентів, а також мають значний потенціал щодо використання різних видів наочності. Викладачам необхідно дуже ретельно підбирати навчальний матеріал, опрацьовувати його стосовно можливості зорового та слухового сприйняття.

Отже, враховуючи особливості іноземних студентів, їхні специфічні потреби щодо отримання вищої освіти, необхідно наголосити на важливості створення належних умов для успішної професійної їхньої соціалізації, що сприятиме підвищенню якості здобутої ними вищої освіти. Якість освіти можна забезпечувати шляхом застосування індивідуального підходу, складання зручного розкладу занять, добору викладацького складу, орієнтованого на роботу з іноземними студентами, використанням новітніх освітніх технологій і сучасних методик навчання, активізацією самостійної та науково-дослідної роботи.

Перспективою подальших досліджень вважаємо реалізацію програми підготовки викладачів і співробітників ВНЗ до співпраці з іноземними

студентами у процесі соціально-педагогічного супроводу професійної соціалізації цього контингенту студентської молоді.

Література

1. *Клименко В.А. Профессиональная социализация студентов: структурно-функциональная модель / В. А. Клименко // Социологический альманах. – 2012. – № 3. – С. 92–102.*
2. *Рижанова А. О. Развитие социальной педагогики в социокультурном контексте : автореф. дис... докт. пед. наук : 13.00.05 – социальная педагогика / А. О. Рижанова. – Луганськ : ЛНПУ імені Тараса Шевченка, 2005. – 44 с.*

УДК 378:37.014.7:61(477)

А. Шульгай, Г. Загричук, А. Машталір

Державний вищий навчальний заклад «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачовського Міністерства охорони здоров'я України», Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

UDC 378:37.014.7:61(477)

A. Shulhai, H. Zahrichuk, A. Mashtalir

I. Horbachevsky Ternopil State Medical University, Ukraine

EDUCATIONAL WORK WITH INTERNATIONAL STUDENTS AT I. HORBACHEVSKY TERNOPIL STATE MEDICAL UNIVERSITY

На початку XXI століття в час глобалізації суспільства відбувається поступова інтеграція української держави у європейське та світове співтовариство. Чільне місце в цьому контексті займає вища медична освіта України, невід'ємною складовою якої є організація освітньої діяльності для студентів-іноземців.

Після прийняття Закону України «Про вищу освіту» [1] відбувається поступовий перехід від кредитно-модульної системи організації навчального процесу до Європейської кредитно-трансферної системи. На основі нової національної парадигми із розширенням прав на університетську автономію у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені